

קדחת חלב תת-קלינית, טיפים למניעתה, באמצעים שבתחום הממשק וההזנה

שמעון אופיר

תזונאי מע"ג | מרכזי תעשיות ע.ע.ד. בע"מ.

קדחת חלב תת קלינית נזקיה גדולים
מאלה של המחלה הקלינית, האם
לממשק וההזנה הפתרוניים?

מה הבעיה?

- בממוצע, 5% של הפרות בעדר יחוו קדחת חלב קלינית (רמת סידן בדם של פחות מ-5 מ"ג/דציליטר).
- מעריכים שעל כל פרה עם קדחת חלב קלינית, יש 10 פרות בעדר עם רמת סידן בדם שבין 5-8 מ"ג/דצ"ל, זו רמה של קדחת תת-קלינית.
- בסקר שנערך בארה"ב בשנת 2002 בקרב כ-1,500 פרות נמצא ש-50% מהפרות הבוגרות ו-25% מהמבכירות סבלו מקדחת תת קלינית 48 שעות לאחר ההמלטה ועד כשבוע לאחריה.
- קדחת החלב התת קלינית פוגעת בצריכת המזון ובהעלאת הגירה ותורמת בכך להיווצרות מצב של קטוזיס תת קלינית. בסקר הנ"ל, בפרות עם קדחת חלב תת קלינית נמצאו רמות גבוהות יותר של חומצות שומן בלתי רוויות, מצב המעיד על ניצול מוגבר של שומן גופני כפיצוי על ירידה בצריכת מזון.
- סידן נמוך גורם לרפיון חלקי של השרירים ולפעילות מוחלשת של הכרס והאבומסום. בשילוב עם פחיתה בצריכה, גובר הסיכון למישמט הקיבה.
- היחלשות הפעילות הסדירה של השרירים עקב סידן נמוך, פוגעת בסופו של דבר גם בתנגודת של בעל החיים לזיהומים ודלקות. הפרשת הקורטיזול ביום ההמלטה עולה פי 3-4 לעומת הרמה הרגילה, בפרות עם קדחת חלב הרמה תעלה לפי 5-7 ומחריפה את ההיחלשות הרגילה בתנגודת הגוף בימים הראשונים של התחלובה. באופן זה גובר הסיכון להיווצרות עצירת שלייה ודלקת רחם, מופעים שמשפיעים על כושר ההתעברות. בעבודה שנעשתה לאחרונה

קדחת תת קלינית
שקשה לאבחנה ולא
תמיד אנו מודעים
לקיומה, נזקה
הכלכלי יהיה 40%
מזה של אחותה
הקלינית אולם,
בגלל היחס של 10:1
בהימצאות התופעה
בעדר, נזקה הכלכלי
יהיה פי ארבעה
גדול יותר

מקור: מ.ב. דה אונדרזה - 2015

- זרחן: 0.35-0.38 אחוזים מהחומר היבש.
- נתרן: 0.10-0.15 אחוזים מהחומר היבש.
- גופרית: 0.25-0.35 אחוזים מהחומר היבש.
- אפשר להיעזר במקור כלורי שלא יפגע בצריכה, כדי לשמור על pH השתן בין 6.2-6.8.
- בדוק את רמת האשלגן במזונות הגסים המיועדים לפרות היבשות והמנע משימוש במזונות שיביאו את רמת האשלגן במנה אל מעל ל-1.3%. זכור שתיוקן רמת אשלגן גבוהה באמצעות תוסף כלורי בעייתית בגלל הפגיעה בצריכה.
- כלל חשוב הוא עידוד צריכת המזון בתקופת היובש. אם המנה מתוכננת נכון, זה עשוי לפתור את רוב הבעיות.
- המנע מאכלוס יתר בקבוצת היבשות. כללי אצבע: 0.75 מטר באבוס לראש, בקבוצת ההכנה להמלטה תכנן 140% מקום מהתפוסה הממוצעת הצפויה לשלושה שבועות לאמור: אם צפויות 10 המלטות בשבוע, צור מקום ל-42 פרות (10x3x1.4).
- המנע מהזנת פרות בודדות בין קבוצת היבשות להכנה להמלטה, רצוי 3-5 פרות כל פעם על מנת למנוע לחץ חברתי.
- תכלית הממשק הנכון בקבוצות היובש הוא להגביר את תנאי הנוחות של הפרה ולמנוע צפיפות, כל זאת על מנת לעודד צריכה. פרות שאוכלות פחות לפני ההמלטה, לרוב אוכלות פחות גם לאחריה ומפחיתות בזה את צריכת הרכיבים התזונתיים (כולל הסידן) הנדרשים לייצור המוגבר שלאחר ההמלטה, לפעילות התקינה של הכרס, להשגת סטטוס בריאותי אופטימלי עם מינימום סיבוכים ולחזרה תקינה למחזור הפוריות.

באוניברסיטת פלורידה נמצא שעל כל עלייה ב-1 מ"ג/דצליטר ברמת הסידן בדם, הסיכון להיווצרות דלקת רחם פחת ב-22 אחוזים.

- גם הסיכון לדלקות עטין גובר בפרות תת קליניות. הפגיעה המשולבת בתנגודת ובפעילות התקינה של השרירים יוצרת מצב ששרירי ספינקטר של הפטמה לא נסגרים היטב ומאפשרים חדירה של גורמים דלקתיים.
- בשורה התחתונה: בהשוואה למקרה של קדחת חלב קלינית אותה אנו מזהים היטב, קדחת תת קלינית שקשה לאבחנה ולא תמיד אנו מודעים לקיומה, נזקה הכלכלי יהיה 40% מזה של אחותה הקלינית אולם, בגלל היחס של 10:1 בהימצאות התופעה בעדר, נזקה הכלכלי יהיה פי ארבעה גדול יותר.**

טיפים מעשיים

- גיוס הסידן מהעצמות וספיגתו של זה המסופק מהמזון, עבור הדרישה המוגברת שלאחר ההמלטה לצורך ייצור הקולוסטרום והחלב, נעשה באמצעות מערכת הורמונלית ששומרת על רמת סידן בדם בין 9-10 מ"ג/דצ"ל. פעילותה של מערכת הורמונלית זו נחלשת בתנאי pH גבוה (בסיסי) ועל כן חשוב להקפיד על תוספת רכיבים שיורידו את ה-pH. אשלגן גבוה פוגע ביכולת הפרה לספוג מגנזיום. מגנזיום נמוך פוגע ביכולת המערכת להבחין ברמות סידן נמוכות בדם בכך שהוא מקטין את רמת ההפרשה של ההורמונים ואת רגישותם. כך נגרמת פגיעה נוספת בגיוס הסידן ובספיגתו.
- רמות המינרלים המומלצות במנות היובש הן: אשלגן: מתחת ל-1.3% בחומר היבש. מגנזיום: עד 0.4% בחומר היבש. סידן: 0.85-1.0 אחוזים מהחומר היבש.

מתכננים עבורכם בכל עונות השנה
ומאחלים חג אביב שמח
חברת א.ב. מתכננים

ALEFBET
ARCHITECTS
ENGINEERS
PLANNERS

דרך מנחם בגין 116, תל אביב, ת.ד. 25256, מיקוד 6125102
טל. 03-6233777, פקס. 03-6233700, ronon@abt.co.il

